נותנת לה. אלמא משודה אשת עם הארץ לגנוב משל בעלה וליתן לחברתה: **מוריא.** מורה הוראת היתר לעצמה: **העיד ר׳ יוסי כו׳.** ברייתא היא: **אין עושין חלה עם הארץ בטהרה.** עם הארץ שאמר לגבל חבר הפרש חלה מעיסתי ועשה אותה בטהרה לא יאמר לו טהרי כבר נטמאה כל העיסה ביד עם הארץ והכהן יסמוך על הגבל שהוא חבר ויהא סבור שהחלה טהורה: **אבל עושין.** תחילת העיסה בטהרה: **בכפישא או באנחותא.** כלים של בלאי חמתות ואין רגילים ליתן בהם עיסה וטומאה אין מקבלין: **ואינו חושש.** הגבל שמא יגע עם הארץ בחלה ויטמאנה ולקמיה מפרש טעמא: **ואין עושין תרומה זיתים בטהרה.** לאחר שהפך זיתים לתתן לבית הבד אין מפרישים בדדים חביריה תרומה מהן לעשותן בטהרה לפי שכבר הוכשרו [יא] במעטן ונטמאו והכהן סומך עליהם וסובר שהן טהורים: **ועמא מאי.** שרו רבנן לאקולי בתרומה כי האי קולא דאיכא למיחש דלמא הדר נגע: **דלא נפיש אגריה.** שהכרו מועטן לפיכך הוא עני וצריך למזונות: **דלא שכיח.** להשתכר כי אם משנה לשנה להכי צריך למזונות: **דאמרינן.** לאיים עליו: **אם נגעת בה.** ותטמאנה: **הדרא לטיבלא.** והוא אינו חשוד לאכול טבל שבמיתה: **לתקוני קמכוון.** שהרי בא אצלו לתקנה לו: **מיכפת לא איכפת ליה.** בתמיה: **בשלמא התם.** גבי חלה: **איכא היכרא.** שהניחה בכלים שאין עשויין להניח בהן עיסה ונזכר על שאיימנו עליו: **מאי היכרא איכ ליה.** לדידכר: **בכלי גללים.** שאינן מקבלים טומאה דאי נגע בכלי לא מקבל טומאה ובעיסה [יב] גופה אית ליה היכרא משום הני כלים שאינו רגיל להשתמש בהן ועם הארץ לא אחמור רבנן עליה כולי האי לשוייה כזב גמור לטמא במשא: **בכלים של עמי הארץ.** שאין מקבלין טומאה הראויים להשתמש בהן חבר: **עודרין.** חופרין: **ואין כופלין.** דהא דנותנים שלוש לעובד כוכבים מפני דרכי שלום הוא דשרי ומשום דרכי שלום בחדא זימנא סגי: **למימרא דהו אחזוקו.** כשאומרין [יג] לעושי מלאכה העובריס עליהם תחזקנה ידיכם: **אשרתא.** אף הוא לשון חיזוק כמו אישרנוהי (כתובות דף כא.): **שלמא למר.** ולא היה מתכוין לברכו אלא לבו היה לרבו: **השתא אחזוקי מחזקינן.** ידיהם בדבורא בדבר האסור לישראל כגון עבודת שביעית: **שואלים בשלומן.** כל ימות השנה מיבעיא: **ליום אידם.** ולא חיישינן דלמא אזיל ומודה: **לא יכנס כו׳.** דכיון דאחשביה כולי האי דלמא אזיל ומודי: **בר אוריין.** בן תורה: **פלגאה.** חולק על החכמים שהיה מלעבור למר עוקבא שהיה אב בית דין כדאמרי׳ בפרק קמא (לעיל דף ז.):

הדרן עלך הניזקין

נותנת לה ואוכלת השתא מיגנב גנבא חלופי לא מיחלפא אמר רב יוסף התם נמי מוריא ואמרה תורא מדישיה קאכיל [ט] העיד ר׳ יוסי בן המשולם משום ר׳ [ט] יוחנן אחיו שאמר משום ר״א בן חסמא [א] אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש [ב] ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה אבל עושין זיתים חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וטעמא מאי א״ר יוחנן [ג] משום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו דבדד וצריכא דאי אשמועינן גבל משום דלא נפיש אגריה אבל בדד דנפיש אגריה אימא לא ואי אשמועינן בדד משום דלא שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא צריכא אמר מר נוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה [ד] דאמרי׳ ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטיבלא וליחוש דילמא לא איכפת ליה השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה בשלמא התם אית ליה היכרא הכא מאי היכרא אית ליה [ה] דמנח ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה א״ה מאי איריא דחבר אפי׳ דעם הארץ נמי [ו] ה״נ קאמר בכלים של עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר: מחזיקין ידי עכו״ם בשביעית: מחזיקין והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב [ז] אין עודרין עם העכו״ם בשביעית [ח] ואין כופלין שלום לעובד כוכבים [ח] לא צריכא למימרא להו אחזוקו בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו אחזוקו רב ששת אמר להו אשרתא: ואין כופלין שלום לעובד כוכבים: [ט] רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא רב [י] כהנא א״ל שלמא למר: ושואלין בשלומן: השתא אחזוקי מחזקינן שואלין בשלומן מיבעיא אמר רב ייבא [יא] לא נצרכא אלא ליום אידם דתניא לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים ביום אידם ויתן לו שלום [מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש [יב] רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא א״ל חד לחבריה ניקום מקמיה [יג] דבר אוריין הוא אמר לו [יד] ומקמי פלגאה ניקום אדהכי אתא איהו לגבייהו אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא עלייכו מלכי אמרו ליה מנא לך דרבנן איקרו מלכים אמר להו דכתיב [1] בי מלכים ימלוכו וגו׳ אמרו ליה ומנא לך דכפלינן שלמא דאמר רוב עמי הארץ מעשרין הן שרי לסייע׳ [א] אף בזמן שהיא טהורה דהא בורכת קתני במתניתין [ב] ואי אפשר שלא תגע ומפ׳ ר״ת וכן ר״מ דאשת חבר טוחנת עם אשת עם הארץ איירי בתבואה של חבר [ג] ובתוספתא״ה דקתניה [ד] אשתו של עם הארץ טוחנת עם אשתו של חבר בזמן שאשת עם הארץ מחזקת עצמה בטומאה שאז היא מזהרת מליגע בתבואה [ה] אבל לא בזמן שהיא מחזקת עצמה טהורה שאינה מזהרת מליגע ומטמאה [ו] ורשב״א אומר אף בזמן שמחזקת עצמה בטומאה לא תטחון מפני שחברתה אשת עם הארץ אחר שבטורה שהיא טהורה נותנת לה ואוכלת והשתא פריך בפשיטות השתא מיגזל גזלה תבואה של אשת חבר בע״כ חלופי מיבעיא: **אין עושין חלת עם הארץ בטהרה.** פי׳ בקונטרס לפי שכבר נטמאה העיסה ביד ע״ה וכהן יסמוך על הגבל שהוא חבר ויהא סבור שהחלה טהורה ולפירושו אם יפרישם ממקום אחר על אותה עיסה חלתו טהורה [1] וגרסה דבכל עניין אסור [2] דכל עיקר לא התירו אלא כדי חייו ולא התירו אלא היכא שנוטל שכר מכל העיסה אבל משום שכר חלה גרידא משום הכיא פורתא לא התירו לחייסינן דלמא נגע:

ומניחה בכליו של חבר. גרסה דלא נקט כפישא ואנחותא לפי שהן פשוטי כלי עץ ולא חזו לזיתים: **אין עודרין עם העכו״ם בשביעית.** והא דקאמר בפרק זה בורר (סנהדרין דף כו.) גבי כהן וחורש יכול לומר לו אגיסטון אני בתוכה לא כמו שפי׳ בקונטרס [ה] שכיר לנכרי דהא משמע הכא דאסור ולא מסתבר לחלק בין חנם לבשכר אלא מפר״ת [ט] אגיסטון בקרקע שמקבלים מן המלך לפרוע כך וכך תבואה בשנה כדאמר התם לעיל מיינה רבי יצחק מכריז פוקו וזרעו ארגונא בשביעית ושמא סכנת נפשות איכא אם לא יפרעו מס למלך אי נמי קסבר יש קנין לנכרי בארץ להפקיע משביעית אי נמי שביעית בזמן הזה דרבנן אע״ג דמדרבנן אסור לנכרי אחר גבי מלך התירו:

אשרתא. בירושלמי [יא] איכא למאן דאמר דהיינו [יב] חרש בה טבאות ולבתר שמיטה נסיבא לה מיבך ולישראל אמרינן ייסר ואיכא למ״ד דלעכו״ם אמר ייסר ולישראל שלום עליכם משמע דלכ״ע לעכו״ם אסור לומר שלום עליך ודלא כש״ס שלנו הכא דלא אסרינן לעובד כוכבים אלא כפילת שלום וגרסה דלפי׳ הירושלמי דמחזיקים ידי נכרים בשביעית ושואלים בשלומם חדא מילתא היא שאומר לו חרש בה טבאות: **שלמא** למר. פי׳ בקונטרס ולא היה מתכוין לברכו אלא לבו היה לרבו ול״ע שלא יהא בזה גונב דעת הבריות [1] ועל חנם פי׳ כן דלא קאמר אלא דאין כופלין לו שלום:

הדרן עלך הניזקין

נותנת לה ואוכלת השתא מיגנב גנבא חלופי לא מיחלפא אמר רב יוסף התם נמי מוריא ואמרה תורא מדישיה קאכיל [1] **העיד ר׳ יוסי בן המשולם משום ר׳ יוחנן אחיו שאמר משום ר״א בן חסמא** [2] **אין עושין חלת עם הארץ בטהרה אבל עושין עיסת חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש** [3] **ואין עושין תרומת זיתיו בטהרה אבל עושין זיתים חוליו בטהרה ונוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא עם הארץ ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וטעמא מאי א״ר יוחנן** [4] **משום כדי חייו דגבל ומשום כדי חייו דבדד וצריכא דאי אשמועינן גבל משום דלא נפיש אגריה אבל בדד דנפיש אגריה אימא לא ואי אשמועינן בדד משום דלא שכיח ליה אבל גבל דשכיח ליה אימא לא צריכא אמר מר נוטל הימנה כדי חלה ומניחה בכפישא או באנחותא וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה** [5] **דאמרי׳ ליה חזי אי נגעת בה הדרא לטיבלא וליחוש דילמא לא איכפת ליה השתא לתקוני קא מיכוין מיכפת לא איכפת ליה אמר מר נוטל הימנה כדי תרומה ומניחה בכליו של חבר וכשבא ע״ה ליטול נוטל את שתיהן ואינו חושש וליחוש דילמא נגע בה בשלמא התם אית ליה היכרא הכא מאי היכרא אית ליה** [6] **דמנח ליה בכלי גללים בכלי אבנים בכלי אדמה א״ה מאי איריא דחבר אפי׳ דעם הארץ נמי** [7] **ה״נ קאמר בכלים של עם הארץ הראויין להשתמש בהן חבר: מחזיקין ידי עכו״ם בשביעית: מחזיקין והאמר רב דימי בר שישנא משמיה דרב** [8] **אין עודרין עם העכו״ם בשביעית** [9] **ואין כופלין שלום לעובד כוכבים** [10] **לא צריכא למימרא להו אחזוקו בעלמא כי הא דרב יהודה אמר להו אחזוקו רב ששת אמר להו אשרתא: ואין כופלין שלום לעובד כוכבים:** [11] **רב חסדא מקדים ויהיב להו שלמא רב** [12] **כהנא א״ל שלמא למר: ושואלין בשלומן: השתא אחזוקי מחזקינן שואלין בשלומן מיבעיא אמר רב ייבא** [13] **לא נצרכא אלא ליום אידם דתניא לא יכנס אדם לביתו של עובד כוכבים ביום אידם ויתן לו שלום מצאו בשוק נותן לו בשפה רפה ובכובד ראש** [14] **רב הונא ורב חסדא הוו יתבי חליף ואזיל גניבא א״ל חד לחבריה ניקום מקמיה** [15] **דבר אוריין הוא אמר לו** [16] **ומקמי פלגאה ניקום אדהכי אתא איהו לגבייהו אמר להו שלמא עלייכו מלכי שלמא עלייכו מלכי אמרו ליה מנא לך דרבנן איקרו מלכים אמר להו דכתיב** [1] **בי מלכים ימלוכו וגו׳ אמרו ליה ומנא לך דכפלינן שלמא למלכי אמר להו דאמר רב יהודה אמר רב מנין שכופלין שלום למלך שנאמר** [2] **ורוח לבשה את עמשי ראש השלישים** [3] **וגו׳ אמרי ליה ליטעום מר מידי אמר להו הכי אמר** [4] **רב יהודה אמר רב** [5] **אסור לו לאדם** [6] **שיטעום כלום עד שיתן מאכל לבהמתו שנאמר** [7] **ונתתי עשב בשדך לבהמתך והדר ואכלת ושבעת:**

הדרן עלך הניזקין

מסורת הש״ס

ט) תוספתא דמאי פ״ג ע״ב, ג) [בכת״י יומתן. ועי׳ רש״ס], ג) בכת״י הכי קאמר, ד) בכת״י רב נחמן בר יצחק א״ל אלמא למר אלמא למר וכ״ה במאירי ועי׳ יעב״ץ, ה) לעיל לא:. ו) [ברכות יב. וע״ש מה שגרסם בגלון], ז) בכת״י עוסף: אחדך, ח) ל״ל השלישים לך דוד ועמך בן ישי שלום שלום לך אמרי כו׳, ט) ברכות מ., י) ס״א שיאכל [עמ״ש על הגליון בברכות מ.], יא) פי׳ הכלי שעושין בהן זיתים, יב) [נ״ל וכשמן רש״ש בגמרא. וכר״ש מדוקיא מגיה ש״ל וכתרומה. והמהר״ש שיף אומר הול״ל וכזתים], יג) במ״א: כלרך שאומר, יד) [לטהרות פ״ח ה״ג], טו) [נ״ל קתני. רש״ל], טז) [לשביעית פ״ד ה״ג], יז) [נ״ל תרוס וכן בסה״ד. רש״ל וע״ע בר״ש שביעית פ״ד מ״ג על דברי תוס׳],

תורה אור השלם

1. בִּי מְלָכִים יִמְלֹכוּ וְרוֹזְנִים יְחֹקְקוּ צֶדֶק:
משלי ח טו

2. וְרוּחַ לְבָשָׁה אֶת עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשְּׁלִישִׁים לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם לְעֹזְרֶךָ כִּי עֹזְרְךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד:
דברי הימים א יב יט

3. וְנָתַתִּי עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ לִבְהֶמְתֶּךָ וְאָכַלְתָּ וְשָׂבָעְתָּ:
דברים יא טו

גליון הש״ס

גמ׳ רב חסדא מקדים וכו׳. עי׳ ברכות דף ו ע״ב ומסרס״א מ״ש סס (ד״ה יקדים):

מוסף רש״י

נותנת לה ואוכלת. אלמא משודה לגנוב משל בעלה ולהאכיל את מגירתה, ואשת חבר אע״פ שאינה רגילה לא לאכול גזל ולא לאכול דבר שאינו מעושר חייסינן לשכחה, דעביד אינש דמינשי ואכיל מאי דיהבי ליה, אבל לתת לאחרים אי לאו דמשודה ורגילה בגזל לא מינשיא (חולין ו:). **התם נמי מוריא.** היתר לעצמה, **ואמרה תורא מדישיה קאכיל.** חו הוא ומסייעת אותה לא הוא גזל (שם). **פלגאה.** בעל מריבה שהיתה לו מריבה עם מר עוקבא שהיה אב ב״ד כדאמרינן בפ״ק (לעיל ז.) בני אדם העומדים עלי ובידי למוסרם למלכות, והוא היה גנבא כדמפרש התם (לעיל לא:).

הדרן עלך הניזקין

מוסף תוספות

א. בכל ענין. תוס׳ מולין ו: ד״ה אשת. ב. והכא הא אסרינן בזמן שהיא טהורה. וליכא לאוקמי בזמן שהיא טמאה ודלא כרשב״א. תוס׳ מולין ו: ד״ה אשת. ג. ו״עם אשת ע״ה׳ דקתני מיירי שהריחיים של אשת ע״ה. תוס׳ הרא״ש. [ו]מסייעת לאשת חבר לטחון. הר״ש שם. ד. ומלהסיט תבואה של חבר שאינה רוצה לטמאותו. הר״ש שם. ה. שסבורה להיות טהורה ואנן קיימא לן דבגדי ע״ה מדרס לפרושים. ר״ש שם. ו. והקשו עליו בתוספות א״כ היכי קתני אין עושין בטהרה והאיך יעשה בטהרה אחר שנטמאת. רשב״א ועי׳ מהרש״א ומהר״ש ס״ק. ז. אפילו לא הוכשרו הפירות או אפילו לא נגע בהן ע״ה כלל דהשתא טהורה היא שמא יגע בה ויטמאנה. רשב״א. ח. [ב]לשון ראשון. תוס׳ סנהדרין כו. ד״ה אגיסטון. ט. כפירש אחר שפירש בקונטרס משום ארגונה. תוס׳ סנהדרין שם. י. שהרי אסור לגנוב דעתן של בריות אפי׳ של עובדי גילולים. מאירי.

עין משפט נר מצוה

קכד א מיי׳ פ״ח מהל׳ כלורים הלכ״ב:
קכה ב מיי׳ פי״ב מהל׳ תרומות הל״ט:
קכו ג מיי׳ שם ופ״ח מהל׳ כלורים הלכה י״ב:
קכז ד מיי׳ פי״ב מהל׳ תרומות הל״ט:
קכח ה מיי׳ פ״ח מהל׳ כלורים הלכ״ב:
קכט ו מיי׳ פ״ח מהל׳ שמטה הל״ח:
קל ז מיי׳ פ״י מהל׳ ע״ז הל״ה ופ״י מהל׳ מלכים הלכ״ב טוש״ע יו״ד סי׳ קמח סעי׳ י:
קלא ח מיי׳ פ״ח מהל׳ שמטה הל״ח:
קלב ט י מיי׳ פ״י מהל׳ ע״ז הל״ה טוש״ע יו״ד סי׳ קמח סעי׳ ט:
קלג כ מיי׳ פ״ט מהל׳ עבדים הל״א סמג עשין עב:

האומר התקבל. (א) [א] בירושלמי תנא התקבל אחר הניזקין ואחריו מי שאחזו וכן גרשה לר"ת דהניזקין תנא בתר השולח משום דאיירי [ב] במילי דהוו מפני תיקון העולם והשתא הדר למילתיה דאיירי בשליחות ואיידי דאיירי באומר לשניס תנו לו לשלשה כתבו ותנו תנא בתריה מי שאחזו דאיירי נמי באומר כתבו ואיידי דתנא נמי שאחזו במגורשת ואינה מגורשת תנא בתריה הזורק דקתני בה מחלה על מחלה מגורשת ואינה מגורשת (ד):

הא שויתיה שליח. השתא סלקא דעתין דלא איצטריך למיתני התקבל [ג] אלא למידק דכי היכי דהתקבל דוקא בלא שויתיה שליח הולך נמי דוקא בלא שויתיה שליח:

דילמא בהילך. איני מגיה [ד] אלא כלומר דילמא איכא [ה] דתני הילך: **איש** לקבלה **ואשה להולכה מאי.** משום דבגט אשה בהולכה לא שייכא ואיש בקבלה משום הכי קבעי: בשלמא

האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי [א] אם רצה לחזור יחזור [ב] האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור [ג] לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור רשב"ג אומר [ד] אף האומרת טול לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור: **גמ'** א"ל רב אחא בריה דרב אויא לרב אשי טעמא דלא שויתיה איהי שליח לקבלה הא שויתיה איהי שליח לקבלה רצה לחזור לא יחזור ש"מ [ה] הולך כזכי דמי לא לעולם אימא לך הולך [ו] לאו כזכי דמי והתקבל גט לאשתי איצטריכא ליה דס"ד אמינא הואיל ובעל לאו בר שוויה שליח לקבלה הוא אע"ג דמטא גיטא לידה לא להוי גיטא קמ"ל דהתקבל והולך קאמר תנן האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור מאי לאו לא שנא אקבלה לא שנא אהולכה לא אקבלה ת"ש לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור טעמא דאמר אי איפשי הא לא אמר אי איפשי אם רצה לחזור לא יחזור ש"מ הולך כזכי דמי דילמא בהילך פשיטא איש הוי שליח להולכה שכן בעל מוליך גט לאשתו ואשה הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה איש לקבלה והאשה להולכה מאי ת"ש האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה לחזור יחזור האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה לחזור לא יחזור מאי לאו בחד שליח וש"מ כשר [ז] לקבלה כשר להולכה לא בשני שלוחין תא שמע לפיכך אם אמר לו הבעל אי איפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה לחזור יחזור והא הכא דחד שליח הוא וש"מ כשר לקבלה כשר להולכה פשוט מינה [ח] איש הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה אשה להולכה תיבעי לך מאי אמר רב מרי ת"ש [ט] אף הנשים שאין נאמנות לומר מת בעלה נאמנות להביא את גיטה והתם הולכה היא אמר רב אשי מסיפא נמי שמעית מינה דקתני סיפא [י] האשה עצמה מביאה את גיטה ובלבד שהיא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם ואוקימנא בהולכה [יא] ש"מ: איתמר [יב] הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר הילך כמה שאמרה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב [יג] אפילו הגיע גט לידה אינה מגורשת שמע מינה אדיבורא דידיה קא סמיך דאי אדיבורא דידה קא סמיך מכי מטי גיטא לידה מיהא תיגרש אמר רב אשי הכי השתא בשלמא הולך כזכי דמי: **דלמא בהילך.** בהך סיפא לא תיתני הולך ותן לה אלא הילך ותן לה דהילך ודאי הילך כדקאמרה היא ואי לאו דאמר אי אפשי הוה ליה שליח לקבלה: **פשיטא איש.** זכר יכול ליעשות שליח לבעל להולכה כיון דאיתרבי שליחות [יד] מקרא מושלחה [טו] פשיטא דודאי זכר להולכה רבי: **שכן בעל.** עליו להוליך גט לאשתו ובמידי דאיהו כשר שלוחו נמי כשר: **ואשה.** אחרת פשיטא לן דהויא שליח לחברתה לקבלה מאחר דרבי קרא שליחות לקבלה מושלחה מביתו קרי ביה ושלחה: **שכן.** היא עצמה מקבלת גיטה: **איפכא מאי.** מי אמרי' כיון דהוא עצמו לאו בר קבלה הוא שאר זכריס נמי לאו בני קבלה נינהו וכן לענין הולכה באשה: **כחד שליח.** קאמר דבין א"ל בעל הולך בין א"ל התקבל הוי שליח להולכה ואי אמרה ליה איהי מעיקרא לההוא התקבל הוי שליח לקבלה אלמא ההוא דאכשר להיות שליח לבעל להולכה מכשר להיות שליח לאשה לקבלה: **לא כשני שלוחין.** וה"ק הבעל שאמר לאיש בין התקבל בין הולך לשון הולכה הוא והאשה שאמרה לחברתה התקבל ונתנו לה הבעל אם רצה לחזור לא יחזור ולאו אשליח דריסא קאי: **והא הכא דחד שליח הוא.** לההוא דאמרה ליה איהי התקבל א"ל איהו אי איפשי שתקבל אלא הולך: **פשוט מינה איש דהוי שליח לקבלה.** כלומר מתרתי בעיין דבעינן לעיל חדא מלית למפשט מינה דאיכא למימר מתני' באיש קמיירי דכשר אף לקבלה ודין הוא שהרי מלינו שהוא רואי לקבלה בגט של בתו קטנה שהתורה זכתה לו לקבל קידושיה כדילפינן בכתובות (דף מו:) מוילאה חנם אין כסף [טז] ולקבל את גיטה דכתיב ויצאה והיתה לאיש [יז] איתקש יציאה להויה הלכך בשליחות נמי כשר אבל אשה להולכה אכתי מיבעי לן: **אף הנשים כו'.** חמותה ובת חמותה לרתה ויבמתה ובת בעלה: **והתם הולכה היא.** דקתני להבא: **ואוקימנא בהולכה.** בפרק יב [יח] קמא מדקתני לריכה לומר בפני נכתב והוינן בה מכי מטא גיטא לידה מיגרשה לה ומתרלינן דאמר לה הוי שליח להולכה עד דמטית התם: ה"ג **הבא לי גיטי ואשתך אמרה התקבל לי גיטי.** האשה שאמרה לשלוחה הבא לי גיטי והוא אומר לבעל אשתך אמרה התקבל לי גיטי: **והוא אומר.** הבעל אמר לו הילך כמה שאמרה: **אפי' הגיע גט לידה אינה מגורשת.** כדמפרש ואזיל: **ש"מ.** דמאן דאמר לשליח הילך כמה שאמרה משלחך: **אדיבורא דידיה סמיך.** אדעתא דדיבורא דשליח קאמר ליה האי הילך כמה שאמרה דמהימנת לי דשליח לקבלה את הילכך אינה מגורשת דכי יהב בעל ניהליה אדעתא דשליחות קבלה יהיב ניהליה ולאו אדעתא דהולכה ושליח לקבלה לא הוי ותפשוט מינה בעיא דאיבעיא לן בב"מ בהשוכר את האומנין [יט] אדיבורא דשליח סמיך: **דאי אדיבורא דידה סמיך.** והכי קאמר ליה אנא לא ידענא אלא כדאמרה איהי מסרנא ליה ניהלך: **כי מטא גט לידה מיהא תפגרש.** דהא בעל נמי שליח להולכה שויה: הכי

האומר הפקבל. רצה לחזור. הבעל: **יחזור.** דגט חוב הוא לה ואין חבין לאדם אלא מדעתו ליעשות [כ] לו שליח לחובתו: **לא יחזור.** כיון דאיהי שויתיה שליח הרי הוא כידה ונתגרשה מיד בקבלתו של זה: **לפיכך.** כיון דאמרן אין יכול לחזור אין לו תקנה לחזור אלא"כ אמר לו הבעל לזה שעשתה אותו שליח לקבלה אי אפשי שתקבל לה להיות כידה אלא שליח שלי תהא להוליכו לידה: **אם רצה לחזור.** כל זמן שלא הגיע גט לידה: **יחזור.** שאינה מתגרשת אלא מדעת המגרש והרי אמר לא יהא גט עד שיגיע גט לידה: **אף האומרת טול לי גיטי.** לשון קבלה הוא: **גמ' טעמא דלא שויתיה שליח לקבלה.** אהולך גט זה לאשתי קאי דקתני מתני' יחזור ומיירי בדלא שויתיה איהי שליח לקבלה ובעל נמי בר שוייה שליח לקבלה הוא דהא חוב הוא לה והכא הוא דקאמרינן יחזור: **הא שויתיה איהי שליח לקבלה.** וקאמר איהו הולך: **לא יחזור.** דלא עקריה משליחותא דידה: **אלמא הולך כזכי דמי.** ופלוגתא היא בפ"ק (לעיל דף יד.): **לא לעולם לאו כזכי דמי.** ואפילו שויתיה איהי שליח לקבלה ואמר לו איהו הולך מיעקר עקריה משליחותה ושוייה איהו שליח להולכה. והאי דנקט מתני' בדלא שויתיה שליח משום התקבל נקט לה דהתקבל איצטריכא ליה לאשמועי' דאע"ג דלא שויתיה היא שליח ובעל נמי לאו בר שוייה שליח לקבלה הוא אלא להולכה ואיהו לא אמר הולך אפ"ה כי מטא גט לידה מיהא תגרש: **לא ליהוי גיטא.** דהא לאו להולכה שוייה שליח ולקבלה נמי לא בר שוייה שליח הוא: **קמ"ל.** דהתקבל דקאמר ליה התקבל והולך קאמר דאדם יודע שאין לו שליחות לקבלה. ואיידי דתנא התקבל תנא הולך דהכי קאמר מתני' בין שאמר בעל בלשון קבלה בין שאמר בלשון הולכה הוי שליח להולכה: **מאי לאו.** אתרוייהו מילי דתנא לעיל מינה קאי לא שנא כי אמר הבעל קבלה ולא שנא הולכה אי שויתיה איהי שליח לקבלה מעיקרא לא יחזור ש"מ הוה ליה אנא לא ידענא אלא כדאמרה איהי מסרנא ליה ניהלך: **כי מטא גט לידה מיהא תפגרש.** דהא בעל נמי שליח להולכה שוייה:

הכי

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פ"ו מהל' גירושין הל"י סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קמ סעיף ח וסי' קמח סעי' נט:
ב ב מיי' שם הל"א וסמג שם טוש"ע שם סי' קמ סעי' ג:
ג ג מיי' שם הל"י טוש"ע שם סעי' ו:
ד ד מיי' שם הל"ט טוש"ע שם סעי' ד:
ה ה ו מיי' שם הל"ו סמג שם טוש"ע שם סי' קמח סעי' לא:
ו ז ח מיי' שם הל"א סמג שם טוש"ע שם סי' קמ סעי' ח:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה האומר התקבל נ"ב וכן כתבו התוס' דף עב. ד"ה ומשום כיסופא אבל הרא"ש סידר פ' התקבל אחר פ' מי שאחזו:

מוסף רש"י

הבא לי גיטי. האשה שאמרה לאחד אם תמצא את בעלי אמור לו שישלח לי את גיטי בידך ותיעשה שלוחו של בעלי לגרשני כשמגיע גט לידי, דשליח להולכה על הבעל לעשות והאשה שאמרה שמגיע גט לידה ושליח לקבלה על האשה לעשות שיהא הוא שלוחה וכמותה ותתגרש משמגיע גט לידי שליח (ב"מ עו.). אדיבורא דידיה קא סמיך. והכי אמר לו מהימנת לי דכך אמרה ולא עשאו שליח להולכה, הלכך אין כאן שליחות דאין עליה לעשות שליח להולכה, והרי הבא לי אמרה לו ולא התקבל, והבעל נתנו לו בתורת שליח קבלה, ושליחות זה אינו בידי הבעל לעשות (שם). דאי אדיבורא דידה קא סמיך. ולא לדבריו האמין אלא הילך כמה שאמרה היא קאמר, אם כן עשאו שליח להולכה וזו בידו הוא וכי מטי גיטא לידה מיהא תיגרש (שם).

מוסף תוספות

א. רש"י סידר מי שאחזו אחר הניזקין, אבל. תוס' הרא"ש. ב. בפ' השולח בתיקון העולם פסיק ותני פרקין דהנזקין בתריה דאיירי נמי. תוס' הרא"ש. ג. דמלתא דפשיטא היא [דאם רצה להחזיר יחזיר. רנגו קרקק.] כיון דבעל לאו בר שווייא שליח לקבלה הוא התקבל והולך קאמר. תוס' הרא"ש. ד. המשנה. תוס' הרא"ש. ה. תנא. תוס' הרא"ש.

פסקי רי"ד

האומר התקבל גט זה לאשתי או הולך גט זה לאשתי אם רצה (ו) להחזיר יחזיר האשה שאמרה התקבל לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזיר לפיכך אם אמר לו אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה אם רצה להחזיר יחזיר רשבג"א אף האומרת טול לי גיטי אם רצה להחזיר לא יחזיר. פי' בעל שאמר התקבל גט זה לאשתי כך הוא כאילו אומר הולך שאין הבעל ממנה שליח לקבלה כ"א להולכה הילכך בין אם אמר הולך בין אם אמר התקבל ורצה להחזיר ולבטל השליחות יכול לבטל אבל האשה שאמרה התקבל לי גיטי ומסרו הבעל לידו בתורת קבלה אינו יכול להחזירו שיד השליח כיד האשה דמיא אך אם יאמר הבעל אי אפשי שתקבל לה אלא הולך ותן לה [אם רצה להחזיר יחזיר] רשבג"א אף האומרת לשליח טול לי גיטי כאומרת התקבל דמי ואם רצה להחזיר לא יחזיר. פשיטא לן איש הוי שליח להולכה שכן בעל מוליך גט לאשתו אשה הויא שליח לקבלה שכן אשה מקבלת גיטה מיד בעלה איש לקבלה ואשה להולכה מאי ופשטי' דאיש נמי הוי שליח לקבלה שכן אב מקבל גט לבתו קטנה ואשה נמי הוי שליח להולכה שכן אשה עצמה מביאה גיטה ממדינת הים דתנן אשה עצמה מביאה גיטה ובלבד שתהא צריכה לומר בפני נכתב ובפני נחתם. איתמר הבא לי גיטי והלך השליח ואמר לבעל אשתך אמרה התקבל לי גיטי והוא אמר לו הולך כמו (ז) שאמרת אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה אמר רב אפילו הגיע הגט לידה אינה מגורשת משום דעקריה שליח לשליחותיה דאמר שליח לקבלה הוינא (ולא) להולכה לא הוינא

ו) כ"ה נוסחת המשנה בירושלמי אם רצה להחזיר יחזיר וזהו שהולך רבינו לפרש דרולה להחזיר ולבטל וכו'.
ז) לפנינו הגירסא כמו שאמרה ואולי דרבינו היה גורס כמו שאמרת.